

Анотація

Использование интерактивных форм работы в процессе обучения иностранному языку будущих специалистов в сфере искусства в контексте современных образовательных технологий

Бабичева М.Г., Рибачук Ю.Л.

В статье рассматриваются проблемы использования интерактивных форм работы в процессе обучения иностранным языкам будущих специалистов в сфере искусства: анализируются способы реализации методов интерактивного обучения в процессе изучения иностранного языка. Основным условием эффективного использования интерактивных технологий в обучении иностранному языку является разнообразие видов деятельности и оценивания, связь с реальной жизнью, в которой студенты планируют применять иностранный язык. Результатом использования интерактивных технологий является повышение уровня сформированности основных видов коммуникативных компетенций у студентов, их учебных достижений по предмету и улучшение качества образования.

Ключевые слова: интерактивные формы работы, познавательная деятельность, личностно ориентированное обучение, «дискуссия», «мозговой штурм», групповая работа, ролевая игра, проектная работа, коммуникативное взаимодействие.

Summary

The Use of Interactive Forms of Work in the Process of Teaching a Foreign Language to Art Students in the Context of Modern Educational Technologies

Babicheva M.H., Rybachuk Yu.L.

The article deals with the problem of interactive forms of work in the process of teaching a foreign language to art students, means of implementing interactive teaching methods in the study of a foreign language. The condition of the effectiveness of interactive technologies in teaching foreign languages is the variety of activities and assessment, their connection with real life, in which students plan to use a foreign language. The result of the use of interactive technologies is increasing the students' level of formation of the main types of communicative competence, their academic achievements in the subject and improvement of the education quality.

Key words: interactive forms of work, cognitive activity, student-centered learning, discussion, brainstorming, group work, role play, project work, communicative interaction.

Дата надходження статті: 01.04.2015 р.

УДК [371.136:004.5]:78(045)

Барицька О.А.,

кандидат педагогічних наук

(м.Хмельницький)

Діагностика рівня сформованості мистецько-інформатичної складової фахової компетентності майбутніх учителів музики

У статті висвітлено етапи експериментальної роботи із впровадження мультимедійних технологій у процес фахової підготовки майбутніх учителів музики. Етапи експерименту реалізовано на прикладі авторських курсів «Комп'ютерне аранжування», «Музична інформатика»; окреслено завдання експериментальної роботи; розкрито рівні сформованості мистецько-інформатичної складової фахової компетентності майбутніх учителів музики на основі встановлених критеріїв.

Викладена діагностика експериментальної методики засвідчила свою ефективність. Її впровадження у процес фахової підготовки сприятиме його вдосконаленню, ефективному формуванню мистецько-інформатичної складової фахової компетентності майбутніх учителів музики в умовах мультимедійного навчання.

Отримані результати дослідницько-експериментальної роботи дають підстави стверджувати про доцільність впровадження розробленої методики у навчально-виховний процес факультетів мистецтв вищих навчальних закладів.

Ключові слова: фахова компетентність, мультимедійні технології, музичні комп'ютерні програми, мистецько-інформатична компетентність.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Процес підготовки майбутніх учителів музики – багатогранний та багатоаспектний і будується на основі синтезу педагогічної теорії, мистецької освіти і практики музичного навчання та охоплює всі його ланки й етапи. Значну вагу у змісті такої освіти мають заняття зі спеціального музичного інструмента, диригування, концертмейстерського класу, сольного співу.

Мультимедійні технології сьогодні відкривають широкі можливості у творчому засвоєнні музичного простору як на рівні професійного мистецтва, так і аматорської творчості.

Реалії сучасного світу, пов'язані з поширенням означених технологій та їх технічними можливостями у сфері музичного мистецтва, обумовлюють необхідність впровадження у фахову підготовку учителів музики спеціальних методик та дисциплін. Оволодіння програмою таких курсів сприятиме підвищенню рівня фахової компетентності спеціалістів цього напрямку, відкриє шлях до майстерності у майбутній професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій ... Проблема компетентнісного підходу до процесу підготовки вчителів музики зумовлює чітке розуміння не тільки сутності, а й особливостей формування компонентів фахової та професійної компетентностей у галузі мистецької освіти. Цьому питанню присвячені дослідження М. Михаськової, І. Полубояриної, Є. Проворової та ін.

Активно досліджуються в останні роки питання інформатизації загальноосвітньої та вищої школи (В. Биков, С. Гончаренко, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Михалевич, Н. Морзе, П. Стефаненко, О. Співаковський та ін.), можливості використання комп'ютерних технологій у мистецькій освіті (О. Трофимов, О. Бордюк, А. Бондаренко, В. Луценко, Н. Белявіна та ін.).

Водночас здійснені дослідження не висчерпують усіх аспектів технологічної побудови процесу фахової підготовки вчителя музики засобами мультимедійних технологій.

На основі узагальнення результатів аналізу відповідних наукових джерел виявлено низку суперечностей, які об'єктивно існують у системі фахової підготовки майбутніх учителів музики. Це суперечність між кількістю знань, напрацьованих людством, і можливостями доступу до них; інертністю традиційної системи освіти та швидкістю розвитку технологій; фізіологічними можливостями людини та потоком інформаційних знань, що повинні бути засвоєні; необхідністю підвищення якості фахової підготовки вчителів музики і недостатньою розробленістю механізмів їх реалізації у теорії і практиці вищої педагогічної школи.

Формулювання цілей статті... Метою статті є висвітлення етапів роботи з впровадження експериментальної методики формування фахової компетентності, її складової – мистецько-інформатичної компетентності майбутніх учителів музики та діагностики її ефективності.

Виклад основного матеріалу... У ході проведеного констатувального експерименту, що полягав у визначенні критеріїв і показників, кількісному та якісному аналізі сформованості фахової компетентності, використовувалась комплексна методика, яка включала анкетування, метод експертних оцінок, аналіз практичної роботи студентів, тестування, метод самооцінки та рейтингу.

Аналіз результатів констатувального експерименту показав, що у більшості студентів недостатньо сформовані уміння застосовувати мультимедійні технології у навчанні, а також відсутня готовність використовувати їх у майбутній професійній діяльності.

На підставі даних констатувального експерименту можна стверджувати, що існує необхідність підвищення рівня готовності майбутніх учителів музики до використання мультимедійних технологій у майбутній професійній діяльності, що сприятиме формуванню мистецько-інформатичної складової їх фахової компетентності.

Метою формувального експерименту була перевірка ефективності запропонованої методики застосування мультимедійних технологій.

Головною експериментальною базою дослідження обрано Хмельницьку гуманітарно-педагогічну академію. Формувальний експеримент охопив студентів 4-6 курсів та проходив в природних умовах навчальних дисциплін «Музична інформатика» та «Комп'ютерне аранжування».

Програма експерименту передбачала виконання таких завдань:

- апробація методики формування фахової компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій;
- добір методики статистичної обробки експериментальних даних;
- проведення замірів результатів застосування даної методики;
- зіставлення результатів експериментальних та контрольних груп студентів для визначення динаміки формування їхньої фахової компетентності;
- проведення вихідного діагностування та перевірка впливу розробленої методики на рівень формування фахової компетентності майбутніх учителів музики;

– розробка методичних рекомендацій щодо впровадження мультимедійних технологій у процес фахової підготовки майбутніх учителів.

Розв'язання поставлених завдань дослідження вимагало визначення критеріїв і показників сформованості фахової компетентності майбутніх учителів музики.

За встановленими критеріями було визначено рівні, які характеризували сформованість означеної складової фахової компетентності майбутніх учителів музики.

Високий рівень відзначається позитивним ціннісно-мотиваційним ставленням до використання технологій мультимедіа в навчальній та професійній діяльності вчителя музики, знанням алгоритмів та методів ефективної обробки звукової, нотографічної, відео інформації за допомогою комп'ютера та мультимедійних пристроїв, уміннями працювати із сучасними пакетами музичних програм, володінням методиками використання прикладних програмних продуктів для підтримки навчального процесу з музики, пошуком майбутнім учителем нових творчих підходів до застосування мультимедійних технологій на уроках музики.

Середній рівень характеризується недостатньою ціннісною мотивацією й індіферентним ставленням до використання мультимедійних технологій у музичному навчанні, недостатнім володінням термінологією, знаннями та вміннями працювати з більшістю пакетів музичних комп'ютерних програм, недостатнім використанням мультимедійних засобів для проведення уроків музики.

Низький рівень визначається негативним ставленням до використання мультимедійних технологій у навчальній та професійній діяльності вчителя музики, відсутністю системності знань зі шкільного курсу інформатики, особливостей роботи з музичними комп'ютерними програмами, бачення можливих напрямків використання мультимедійних технологій у музичному навчанні.

У ході формуального експерименту відбувалася реалізація технології, яка передбачала цілеспрямоване поетапне формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики й містила три умовно визначені етапи: *змістовно-підготовчий* (оволодіння студентами системою знань у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, комплексом гностичних, конструктивно-моделюючих умінь і навичок, необхідних для досконалого використання комп'ютера в навчально-виховному процесі вищого навчального закладу й подальшій професійній діяльності); *операційно-діяльнісний* (застосування засвоєних знань, оволодіння майбутніми вчителями музики загальними прийомами та навичками використання програмного забезпечення з музики, набуття вмінь вирішувати професійні завдання засобами інформаційних технологій за готовими зразками, багаторазове відтворення та відпрацювання технічних операцій); *творчий* (закріплення й удосконалення сформованих умінь у галузі мультимедійних технологій шляхом самостійної творчо-пошукової діяльності майбутніх учителів музики із розв'язання нестандартних ситуацій, притаманних процесу музичного навчання учнів із використанням мультимедійних технологій).

Експериментальна перевірка методики формування фахової компетентності відбувалася в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музики. Так, на змістовно-підготовчому етапі було запропоновано викладання курсу «Музична інформатика», який охоплював пакет офісних програм, презентаційної графіки тощо.

На операційно-діяльнісному етапі відбувалося впровадження розробленого спецкурсу «Комп'ютерне аранжування», що мав на меті не тільки поглиблене вивчення способів і прийомів створення та обробки звукової інформації, методики викладання музики за допомогою технологій мультимедіа, але й забезпечення в майбутньому базису для оволодіння новими пакетами музичних комп'ютерних програм із урахуванням дуже стрімкого їхнього оновлення, а також формування у студентів стійкого бажання володіти мистецько-інформаційною компетентністю [1] у своєму житті та професійній діяльності. На цих етапах використовувалися розроблені лекції та лабораторно-практичні заняття з мультимедійною підтримкою, а також Інтернет-технології для пошуку сучасного програмного забезпечення з музики та електронних журналів для викладачів музики; проводилися навчальні конференції. Творчо-пошуковий етап включав педагогічну практику за оновленою програмою, доповненою професійно орієнтованими індивідуальними завданнями, завдяки яким майбутні вчителі музики набували особистісного досвіду використання засобів мультимедійних технологій, а також передбачав включення студентів у проектну та самостійну творчо-пошукову діяльність. Наскрізним елементом технології формування мистецько-інформаційної компетентності було використання комп'ютерних тестових завдань для здійснення поточного контролю якості засвоєння теоретичних знань та практичних умінь студентів у галузі мультимедійних технологій.

Одержані нами дані про визначення загального рівня сформованості мистецько-інформатичної складової фахової компетентності слухачів на початок і кінець експерименту зображено графічно (рис.1). На кінець експерименту вищим став приріст загального рівня

професійної компетентності у студентів експериментальної групи (33%) проти контрольної групи (15%).

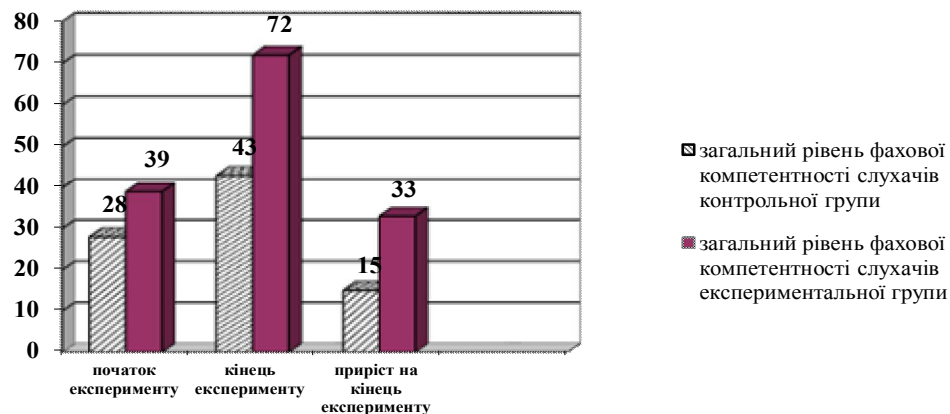

Рис. 1 Порівняльний аналіз загального рівня мистецько-інформатичної складової фахової компетентності слухачів контрольної й експериментальної груп

Для розподілу груп на підгрупи на початок і кінець експерименту за рівнями їхньої фахової компетентності було визначено їхнє відсоткове значення. Це дозволило обґрунтувати розподіл груп на підгрупи за рівнями фахової компетентності слухачів, а також вивести інтенсивність розвитку (просування) кожного рівня фахової компетентності майбутнього вчителя музики на кінець експерименту.

Ці результати внесено у робочі таблиці 2-3 з урахуванням таких позначень:

КГ* (контрольна група);

ЕГ* (експериментальна група).

Порівняння експериментальних даних (див. табл. 2) дозволило простежити позитивну динаміку змін, яка найбільше виражена у слухачів експериментальної групи, а саме: найбільшою мірою збільшилась кількість осіб високого рівня фахової компетентності (з 5 осіб (20%) до 14 осіб (56%)), значно зменшилась кількість осіб низького рівня (з 11 осіб (44%) до 1 особи (4%)), залишилась без змін кількість осіб середнього та низького рівнів (1 особи (4%)). При цьому в контрольній групі також зменшилась кількість осіб низького рівня фахової компетентності (з 14 осіб (56%) до 11 осіб (44%)), у цьому випадку значних змін не відбулось.

Таблиця 1

Показники рівнів мистецько-інформатичної складової фахової компетентності за результатами вхідної діагностики

Групи слухачів	Рівні мистецько-інформатичної складової фахової компетентності майбутніх учителів					
	Низький		Середній		Високий	
	кількість осіб	у %	кількість осіб	у %	кількість осіб	у %
КГ*	14	56	10	40	1	4
ЕГ*	11	44	9	36	5	20

Таблиця 2

Показники рівнів мистецько-інформатичної складової фахової компетентності за результатами вихідної діагностики

Групи слухачів	Рівні мистецько-інформатичної складової фахової компетентності майбутніх учителів					
	Низький		Середній		Високий	
	кількість осіб	у %	кількість осіб	у %	кількість осіб	у %
КГ *	11	44	11	44	3	12
ЕГ *	1	4	10	40	14	56

Висновки... Отже, за допомогою комплексу експериментальних методів (комплексні спостереження, вимірювання, аналіз та обробка даних дослідно-експериментальної роботи та ін.) ми зареєстрували позитивні зміни у формуванні мистецько-інформатичної складової фахової компетентності майбутніх учителів музики та підтвердили позитивний вплив експериментальної методики.

Список використаних джерел і літератури:

1. Бордюк О. М. Сутність та функціональні характеристики інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі / О. М. Бордюк // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання.– Вип.17 : збірник наукових праць. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 263 с.
2. Зуев С. П. Впровадження комп'ютерних технологій у музичну освіту [Електронний ресурс] / С.П. Зуев // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2010. – №3(5). С. 203-211. – Режим доступу:
3. http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/2010_3/203.pdf.
4. Полонский В. М. Оценка качества научно-педагогических исследований / В. М. Полонский. – М. : Педагогика, 1987. – С. 35.
5. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии / Е. В. Сидоренко. – СПб : Речь, 2000. – 350 с.
6. Суховірський О.В. Вивчення рівня інформаційної підготовки вчителів початкової школи України / О. В. Суховірський. – Інформатизація освіти України : Європейський вимір : М-ли міжнар. наук.-практ. конференції, (м. Кам'янець-Подільський, 14-17 травня 2007 року). – Київ, Кам'янець-Подільський, 2007. – 232 с.

Транслітерований список літератури:

1. Boryuk O. M. Sutnist ta funkcionalni kharakterystyky informaciiino-komunikaciiynykh tehnologii v navchalnomu procesi, Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 17. Teoriiia i praktyka navchannia ta vykhovannia, Volume 17: zbirnyk naukovykh pracz, Kyiv, Vid-vo NPU imeni M.P. Dragomanova, 2011, 263 p.
2. Zuiev S. P. Vprovadzhenia kompiuternyx tehnolohii u muzychnu osvitu [Elektronnyi resurs], Pedagogichni nauky: teoriia, istoriya, innovaciini tehnolohii, 2010, № 3(5), pp. 203-211, Rezhym dostupu: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/2010_3/203.pdf.
3. Polonskij V. M. Ocenka kachestva nauchno-pedagogicheskix issledovanij, Moskva, Pedagogika, 1987, pp. 35.
4. Sidorenko E. V. Metody' matematicheskoy obrabotki v psixologii, SPb, Rech`, 2000, 350 p.
5. Sukhovirskii O. V. Vyvchennia rivnia informaciiinoi pidhotovky vchyteliv pochatkovoii shkoly Ukrainy, Informatyzaciiia osvity Ukrainy: Yevropeiskyi vymir : M-li mizhnar. nauk.-prakt. konferncii, (m. Kamianecz-Podilskiyi, 14-17 travnia 2007 roku), Kyiv, Kamianecz-Podilskiyi, 2007, 232 p.

Аннотация

Диагностика уровня сформированности художественно-информатической составляющей специальной компетентности будущих учителей музыки.

Барицкая А. А.

В статье освещаются этапы экспериментальной работы по внедрению мультимедийных технологий в процесс профессиональной подготовки будущих учителей музыки, которые базируются на внедрении авторских курсов «Компьютерная аранжировка», «Музыкальная информатика»; обозначаются задания экспериментальной работы; а также, на основании установленных критериев, раскрываются уровни сформированности художественно-информатической составляющей специальной компетентности будущих учителей музыки.

Изложенная в статье диагностика проведенной экспериментальной методики свидетельствует о ее эффективности, что позволяет усовершенствовать процесс специальной подготовки в условиях мультимедийного обучения, сформировать художественно-информатическую составляющую специальной компетентности будущих учителей музыки.

Полученные результаты опытно-экспериментальной работы дают основания утверждать о целесообразности внедрения разработанной методики в учебно-воспитательный процесс факультетов искусств высших учебных заведений.

Ключевые слова: специальная компетентность, мультимедийные технологии, музыкальные компьютерные программы, художественно-информатическая компетентность.

Summary

Diagnostics of the level of perfection of art of the informational component of professional competence of future teachers of music.

Barytska A.A.

The article deals with the stages of experimental work on the introduction of multimedia technologies in the process of professional preparation of the future teachers of music, based on the introduction of the author's courses «Computer arrangement», «Musical Informatics»; the tasks of experimental work are designated; and, on the basis of established criteria, the levels of readiness of art of the computer science component of the special competence of the future music teachers are revealed.

Set forth in the article experimental diagnostics techniques, testifies to its effectiveness, allowing to improve the process of special training under the conditions of multimedia learning, to create art and the computer science component of special competence of the future music teachers.

The results of the experimental work suggest about the feasibility of implementation of the developed method in the educational process of the faculty of arts of higher educational establishments.

Key words: special competence, media technology, music computer programs, artistic and computer competence.

Дата надходження статті: 10.04.2015 р.

УДК 373.2.036: 781.2(045)

Вітковська С.О.,
викладач
(м.Кам'янець-Подільський)

Компетентність учнів старшого дошкільного та молодшого шкільного віку в основах елементарної теорії музики методом інтеграції новітніх освітніх технологій

В статті розглянуто інтегрований підхід до розвитку задатків, вмінь та навичок підростаючого покоління в галузі музичного мистецтва із залученням новітніх засобів телекомунікації науково-технічного прогресу, які певною мірою представляють перепони на шляху до засвоєння знань. При творчому ставленні педагога до своєї діяльності ці «мінуси» перетворюються в жирні «плюси», стають дієвими помічниками в навчально-виховному процесі: створюють сприятливий клімат в дитячому колективі для більш активної зацікавленості запропонованим навчальним матеріалом, спонукають учнів до фантазування, на основі якого створюються віршовані рядки (носії компактної інформації, яка подається у зрозумілій для дитячого віку формі), сприяють розробці розвиваючого дидактичного матеріалу.

Ключові слова: технічні засоби навчання, предмети музично-теоретичного циклу, теорія розв'язання винахідницьких завдань, наочність, фантазія, дидактичний матеріал.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Науково-технічний прогрес впевнено крокує планетою, не оминаючи як високорозвинені країни, так і ті, що перебувають у стадії розвитку. Комп'ютери, планшети, мобільні телефони та інші засоби телекомунікації заповнили ринки світу. Нестійка психіка та особливості дитячого віку сприяють залученню зовсім юного покоління до використання засобів новітніх технологій у своїх іграх, що негативно впливає на навчання та розвиток природних задатків в галузі різних видів мистецтв.

Для виховання нового покоління 21 століття необхідно використовувати і нові підходи. Час «сухого» уроку за чітко визначеним планом, який багато педагогів використовують ще з часів навчання у вищому навчальному закладі, давно минув. Застосування нестандартних засобів і методів на уроках предметів музично-теоретичного циклу, які сприяють якісному засвоєнню знань в умовах глобальних змін, можуть створити ефективне підґрунтя для виховання якісних фахівців музичного мистецтва у майбутньому. Досвід роботи з учнями старшого дошкільного та молодшого шкільного віку дає можливість стверджувати, що вдало підібраний відеоматеріал, якісно виконана наочність, яка супроводжується віршованими рядками, основою яких є фантазія самих учнів, – є вдалим вирішенням проблеми зацікавлення сучасних дітей, оскільки є спільним проектом джерела знань і тих, хто ці знання поглинає.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... У методичному посібнику «Музичні учнівські проекти на уроках та в позаурочній діяльності» Кондратової Л. Г. досить чітко подано визначення